

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚEI COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni ca publicațiune juridică și săptămânal ca organ de publicațiune judecatorească

Abonamentul:

Pentru autorități, banci, inst. t. fn. avocați etc.

Pe un an 200 Lei
Pentru magistrați pe an 160 „
Un număr simplu 8 „
Un număr dublu 16 „
Un număr vechiu 12 „
Revista apare săptămânal.

Redacția Strada Băii No. 13. — Ad
ministrația: Str. Regina Maria Nr. 34
(Radio Reclam România S. A.) unde
se primesc abonamente și ori ce
cereri de adție.
TELEFON 630.

Sumarul:

1. Cărțile funduare de STEFAN LADAY (urmare)
2. Curtea de Justiție internațională de Dr. POMPEI MICSĂ Presed. Curții de Apel Cluj
3. Constitue prop. funciare clădite a soc. pe acțiuni, obiect de evaluare? de JULIU POPESCU fost Consilier la Casație
4. Dicționar juridic de V. M. D. și St. L.
5. Jurisprudența. Sentințe civile și penale cu adnotări
6. Rezumate din Monitorul Oficial
7. Informațiuni

Despre cărțile funduare

(Urmare)

B)

Foaia de proprietate

III. Conform art. 52 RM. și RA. lit. c. se vor înscrie în foaia B: „toate transmisiunile ulterioare ale dreptului de proprietate.“

Aceste transmisiuni se pot referi la toate imobilele cuprinse în unul și același protocol f. (coala f.), sau numai la unele din ele sau numai la părți de imobile. Când transmisiunea se face pentru toate imobilele, ea se înscrie numai în acea c. f. în care acele imobile sunt trecute; deci în locul fostului proprietar intră cel nou. Tot așa, când numai o parte ideală a tuturor imobilelor ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ etc.) se înstreinează. Când însă din imobilele ce figurează în același protocol (coală) f. numai o parte se înstreinează, această parte se șterge (prin subliniere în foia A), se înscrie în foaia B. că a fost înstreinată, iar intabularea dreptului de proprietate în favoarea noului proprietar se face într'un alt

protocol (coală) f. ce se va înființa din oficiu.¹⁾ Deci în protocolul vechiu va rămâne numai ceea ce a rămas proprietatea vânzătorului. Situația juridică a imobilului în ceea ce privește sarcinile, nu suferă nici o modificare. Sarcinile trec asupra noului proprietar, dar nu ca datorii personale. El va fi dator numai să tolereze indestularea creditorilor „din imobil.“

IV. Art. 52 lit. d. prevede că în foaia B. se înscriu toate condițiunile sau restricțiunile cari fără a fi legate de imobil, se referă la persoana proprietarului (minoritate, tutelă, curatelă) sau la dreptul de proprietate (dreptul de preempțiune etc).

V. Conform art. 52 lit. e. se înscriu în foaia B. toate schimbările ce se referă la inscrierile anterioare din foaia B, precum și:

VI. Abnotările și adnotările (lit. f.) și:

VII. Prețul de cumpărare (lit. g.)

VIII. Legile ulterioare au întregit dispozițiunile articolului 52 RM. și RA.. Institutiunea cărților funduare a devenit populară în scurt timp, pentru că după introducerea ei a produs o îmbunătățire puternică a creditului și a siguranței de drept. Sporirea producției naționale, ameliorarea pământurilor, introducerea agriculturii intenzive și în genere, modernizarea exploatațiunilor agricole a început cu înfiin-

¹⁾ Sau, dacă noul proprietar mai are și alte imobile, cele cumpărate vor fi înscrise în protocolul său vechi, cu semnul † pentru că sarcinile din protocolul vechi nu se întind asupra imobilelor nou înscrise, trebuie deci ca acestea să fie corpuri de avere independente. Când cumpărătorul vrea să le unească cu imobilele avute într'un singur corp de avere, se va aplica art. 56 R. M. și RA. (citat mai sus), adică învoirea creditorilor se cere.

țarea cărților funduare, pentru că pe de o parte acela care a cumpărat vre'un imobil pe baza stărei juridice arătată de c. f. știa că în nici un caz nu poate să piardă proprietatea, iar pe de altă parte, institutele financiare puteau să dea împrumuturi fără multe formalități, pe baza cărților funduare și cu deplină siguranță că în nici un caz nu pot să-și piardă banii. În urma acestora, creditul s'a ieșit, streinătatea având deplină siguranță, a adus capitaluri în țară cari au fost investite în moșii și mai ales împrumuturile cu anuități, pe 35, 50, 65 ani, întabulate pe imobile, au dat proprietarilor posibilitatea să investească sume mari în moșiile lor, plătind anual o sumă foarte redusă (4—5%) cuprinzând și rata de capital și dobânzile. Înflorirea agriculturii în Austria, Germania și Ungaria se datorește numai introducerii instituției cărților funduare, care a devenit cu vremea cel mai important factor al bogăției naționale.

Cu toate acestea, în părțile mai puțin culte ale țării o parte din populație nu era pătrunsă în deajuns de importanța acestei instituții. În unele ținuturi pământurile se vindeau și se schimbau fără ca aceste contracte să fie introduse în c. f. În urma acestui fapt, starea de drept și starea de fapt erau adeseori în contradicție.

Creditul public și siguranța de drept nu erau vătămate prin această stare a lucrurilor. Când A își vindea pământului lui B, iar B nu cerea intabularea dreptului său de proprietate, institutul financiar dând împrumut lui A și dobândind drept de ipotecă, nu putea să piardă; el putea să-și ceară îndeostularea din imobil așa încât numai B era păgubit în urma neglijenței sale (B putea numai să ceară daune interese dela A). Deasemenea, dacă C cumpăra imobilul cu bună credință, el dobânda proprietatea. Chiar dacă C era de rea credință, institutele financiare sau particularii cari dădeau lui C cu împrumut sau cumpărau imobilul cu bună credință, își păstrau toate drepturile. Deci, instituția cărților funduare a făcut ca paguba ce rezulta din nerespectarea normelor de drept, să fie suportată numai de cel care era în culpă și să nu vatăme creditul public și siguranța de drept.

Totuș o prea mare diferență dintre starea de fapt și cea arătată în cărțile funduare era defavorabilă, așa încât legiuitorul a modificat într-o câțiva principiul legalității, adică principiul că numai acei pot fi înscrși în c. f., cari dovedesc titlul just al dobândirii dreptului

de proprietate. Scopul era ca situația cărților funduare să fie în acord cu starea de fapt. Deci, legile au permis o corectare generală a cărților funduare.

Procedura strict juridică ar fi fost, să se cerceteze toate schimbările de drept, petrecute fără a fi înscrise în c. f. și să se ordone înscrierea lor ulterioară. Inșă această ar fi fost cu neputință. Decenii au trecut de când instituția c. f. a fost introdusă, vânzările și celelalte contracte nu se făceau totdeauna în scris, documentele s'au pierdut, părțile, martorii au murit.

În urma acestora, legiuitorul a declarat ca în c. f. să fie înscrși *posesorii de fapt*, dându-se ocazie tuturor interesaților să facă contestație (pe lângă cea mai mare publicitate) contra acestei înscrieri. Aceste corectări se pot face cu ocazia redactării coalelor funduare definitive, sau chiar și cu menținerea protocoalelor funduare. Redactarea coalelor f. definitive cere mult timp, mult personal, cheltuieli mari și mai ales o măsurătoare trigonometrică, în timp ce corectarea protocoalelor funduare se poate face fără aceste pregătiri.

Deci legea XXIX. 1892 a declarat că posesorul de fapt poate fi înscris și în protocolul funduar. Corectarea cărților funduare poate să aibă loc pentru toate c. f. ale unei comune (dacă ministrul justiției ordonă aceasta, sau se face transformarea c. f. în urma comăsării) — sau numai pentru un singur protocol funduar (dacă posesorul de fapt cere, sau dacă în procedura succesorală se constată că un imobil al defunctului figurează pe numele altuia în c. f.)

Posesor de fapt este acela care a dobândit imobilul prin contract sau prin succesiune sau pe baza unei hotăriri judecătorești, îl posedă ca pe al său, dar dreptul său de proprietate nu este înscris în c. f. (art. 19 XXIX. 1886). Deci, posesorul nu trebuie să dovedească cum că a dobândit imobilul *dela proprietarul tabular*, ci numai că l-a dobândit (cumpărat, schimbat) prin contract sau că l-a moștenit¹⁾.

1. Se înțelege că condițiunile sunt strict determinate prin lege. Și anume, înscrierea pe baza posesiunii de fapt are loc:

a) dacă posesorul dovedește prin document original că a cumpărat (întrebuințăm cuvântul „cumpărare” aici și mai la vale metonimic pentru orice titlu de dobândire: donațiune, schimb etc. etc.) imobilul dela proprietarul tabular (înscris în c. f.), dacă documentul nu poate fi întrebuințat pentru înscriere (căci dacă documentul corespunde cerințelor c. f. dreptul de proprietate se înscrie pe baza lui, nu pe baza posesiunii de fapt).

b) dacă proprietarul tabular declară înaintea comisiunii (delegată pentru corectarea c. f.), că a înstreinat imobilul prin contract oral;

Pentru corectarea protocoalelor funduare se delegă o comisiune (un magistrat sau notar public), care lucrează cu cea mai mare publicitate. După terminarea lucrărilor emite o publicațiune, prin care somează pe toți intereseții să înainteze contestațiile, recursurile acțiunile etc. în termen de șase luni. Acest anunț judecătoresc se publică în Monitorul Oficial, în ziarele provinciale, în sedința reprezentanței comunale, se comunică locuitorilor comunei în chestie, se trimite tuturor proprietarilor tabulari cari nu locuiesc în acea comună, tuturor institutelor financiare. Contestațiile etc. înaintate în acest termen împiedică dobândirea definitivă a dreptului de către posesorul de fapt. Chiar și după expirarea termenului, acțiunea are loc față de posesorul înscris ca proprietar (până ce nu se îndeplinește prescripțiunea de 30 ani), expirarea termenului având numai consecința că față de persoanele de bună credință cari au dobândit drepturi (de proprietate, ipotecă) după ce termenul a expirat, nici o acțiune n'are loc pe baza că posesorul de fapt a fost înscris pe nedrept.

IX. In *Austria*, foaia B. (Eigentumsblatt) cuprinde aceleași date ca și foaia B. a c. f. din Ardeal. Inscriverile ce și pierd puterea prin înscrieri posterioare, se subliniază cu cerneală roșie; înscrierile prin cari se radiază o altă înscriere, se fac deasemenea cu cerneală roșie. Inscierea cotei este obligatorie când sunt coproprietari. Când proprietatea este diviză, numai acela se înscrie care are dreptul asupra folosurilor (proprietarul util), iar acela căruia i se cuvine numai un drept asupra substanței fără a se putea folosi de lucru (nuda proprietas) nu se înscrie (art. 357. C. C. A.). In *Salzburg* și *Hallein* casele pot fi împărțite în natură; aici se înființează o foaie B. pentru fiecare proprietar în parte. In *Tirol* pomii roditori pot fi obiecte ale proprietății (despărțite de pământul pe care se găsesc); aceștia sunt notați separat.

X. *Germania*. In *Saxonia* foaia de proprietate nu se prea deosebește de a noastră. In *Prusia* drepturile legate de proprietate (d. e. servituțiile pe imobile streine) se înscriu pe pagina II. (Lista drepturilor legate de proprietate). Inscriverile ref. la proprietate se fac în „Erste Abteilung“, iar sarcinile cu excepția dreptului de ipotecă în „Zweite Abteilung“. Iată un model (foaia de posesiune am dat-o mai sus):

c) dacă posesorul dovedește cumpărarea printr'un document eliberal de moștenitorii proprietarului tabular sau prin sentință judecătorească;

II. Lista drepturilor legate de proprietate

Nr. curent	Nr. corpului de avere	Dreptul	Schimbări	Radieri
1	2	3	4	5
1	1	Renta anuală de 3000 mărci înscrisă în Partea II. No. 4 în sarcina corpului de avere din c. f. Sülzhayn volumul I. No. 12 (Nrul cărții 8 parcela 5) se notează aici dela 5 Ianuarie 1920.		

Partea I.

Proprietarul	Nr. curent al corpului de avere	Titlul dobândirii. Renunțări	Prețul de cumpărare. Suma de asigurare de incendiu
1	2	3	4
Ioan Hulh negustor în Sülzhayn	1	Cu ocazia localizării (întocmirea cărților f.) pe baza contractului din 10 Ianuarie 1896, înscris la 5 Martie 1899.	La No. 1 prețul de cumpărare 5000 mărci dela 1896 înscris la 5 Martie 1899

Nr. curent	Nr. corpului de avere	Sarcini și restricțiuni	Schimbări		Radieri		
			La nrul înscrierii	Inscriere	Radieri	La nrul înscrierii	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1	Habilitațiunea pe durata vieții în favoarea lui Herman Weiss, agricultor din Sülshain conform actului din 5 Februarie 1905. Contravaloarea maximum 100 mărci; Pentru radieră este suficient actul de încetare din viață. Dator să dea prioritate pentru 10000 mărci imbrumut. Inscrisă la 10 Febr. 1905.		Prioritatea rezervată s'a dat conform înscrierii în partea III. No. 5. Inscris la 10 Martie 1906.			
	2	Dreptul de preceștiune în favoarea lui Hans Schulz tăcutuș din Sülzhayn pe baza actului din 12 Oct. 1908. Inscris la 13 Oct. 1908.					
	1						Radialat la 20 Matu 1919

Curtea de justiție internațională

După informațiunile presei a intrat deja în domeniul realității prima operă a societății națiunilor: Curtea internațională de Justiție.

La 30 Ianuarie a. c. Curtea a ținut la Haga o sesiune preliminară și în câteva săptămâni va avea loc inaugurarea solemnă.

Nu de mull în legătură cu înființarea Curții un cotidian publicase un articol, care nu trece nedumerirea sub tăcere în privința executării sentinței date de Curte, când una din părți va refuza a i-se supune, căci liga Națiunilor neavând putere obligativă nu va putea da sancțiuni acelor, cari nu-i respectă decisiunile. Va să zică: acelea rămân numai literă moartă.

Apoi relevând irealizarea, imposibilitatea unei armate internaționale — întregii proceduri nu-i dă mai mare însemnătate ca unei parade de eloquență cu discursurile advocaților celebri, politicienilor consumați și profesorilor distinși. În fine botează Curtea: „al doilea tribunal de pace dela Haga“.

Ce mai ales ne impresionează este idea zădărnicii justiției internaționale.

Căci nimic nu-i mai exact ca nerespectarea în războiul mondial a hotărârilor luate înainte de 1914 la Haga.

Și tot așa nimic nu este mai adevărat ca nerespectarea în una sau altă privință a dispozițiilor tratatelor de pace dela Versailles, Saint-Germain, Trianon etc. fără să fie fost luate la timp măcar într'un singur caz sancțiunile prevăzute în ele.

Toate ajung deci în fagașele cele vechi, fără de a se mai da seamă de jertfele războiului, a căror dimensiuni erau necunoscute până acum în lumea largă și cari totuși se dau uitării înainte de vreme.

Justiția internațională arată deocamdată și pe mai departe netămăduirea boalei de

care suferea înainte de războiul mondial — diferența de interese isvorâte din egoism, din lăcomie neadmițând nici acuma un „perfect acord“ între state.

În consecință se va continua viața internațională de mai înainte, neputându-se nici după jertfele imense ale războiului mondial, ridica măcar un singur stat la înălțimea unde altmintreli toate popoarele ar trebui se stea azi și de unde s'ar vedea interesul mai înalt al omenirii, mult superior celui de stat!

Sunt și rămân dară neglijate și mai incolo înaltele scopuri comune ale națiunilor, căci acelea cerând „sprijin comun“ o parte din egoism, din lăcomie ar fi de a se „sacrifica“ iară la „atari jertfe“ statele nu-s dispuse încă.

Pe chestia aceasta se întrunesc stat și particular, națiune și individ.

Pentru că, precum particularii nu caută altceva, în viața de stat, decât satisfacerea întreselor personale, neglijându cu totul pe acelea ale statului și violându tot mereu pe ale celorlalți particulari, durere tot la fel și statele între ele, se îngrijesc numai de interesele individuale, și nici decum de cele ale omenirii întregi.

Așa s'a încins și se incinge neconținut între particulari — din dușmăniile afacerilor personale — lupta eternă, lupta pe vecie „bellum omnium contra omnes“ și totașa se incinge și războiul între state.

În aceste lupte și războaie înainte de a birui dreptatea, primaoră — de regulă — își ia izbânda „intriga“, „viclenia“ conform strofei care zice:

„Nu spera când vezi mișoii
La izbânzi făcându-si punte
Te-or întrece nățarali
De ai fi cu stea în frunte“.

Drept că în fine birue dreptatea. Ca și strofa care sfârșește:

„Teamă n'ai, căta-vor iarăș
Între ei a se întrece,
Nu le prinde lor tovarăș
Ce e val ca valul trece“.

Dar când?

Ne răspunde războiul mondial. După prăbușirea milioanelor de vieți și existențe, după nimicirea milioanelor de averi și după neincelate și nemărginite persecutări, încercări, asupriri, plângeri și suferinți seculare, milenare.

Indivizii, generațiile se perindă zeci de ori până ce ajunge națiunea persecutată la dreptatea sa.

În luptele eterne ale particularilor adeseori nu „justiția propriu zis“ ci o „jurisdicți-

d) dacă primăria și oamenii de încredere a comisiunii adevăresc, că posesorul de fapt este în posesiune a cel puțin 3 ani, iar proprietarul tabular, fiind chemat și încunoscut de cererea posesorului, nu face contestație până la terminarea lucrărilor (poate să facă contestație și după terminare, vezi mai sus în text),

e) dacă Imobilul a fost înstreinat de repetate ori, cari nu pot fi dovedite toate prin document sau declarații orale, dar cel puțin prima înstrăinare (făcută de proprietarul tabular) este dovedit conform punctelor a) sau b) celelalte sunt dovedite prin primăria și oamenii de încredere, iar cel ce cere înscrierea, se află în posesiune,

f) dacă posesorul este mostenitorul proprietarului tabular decedat de mai bine de 3 ani, iar preotul și primăria dovedesc că după defunct n'au rămas alți mostenitori

g) dacă proprietarul tabular a murit sau este absent de mai bine de 3 ani, primăria adevărește că posesorul a cumpărat Imobilul sau dela proprietarul tabular, sau dela alte persoane cari îl cumpăraseră dela pr. tab. iar cel ce cere înscrierea precum și antecesorii lui sunt în posesiune de mai bine de 10 ani.

une internă“ o „justiție de ordin sufletesc“ are cuvântul decisiv.

Pentru că nu numai pe la tribunale se face dreptate, se pronunță sentințe; ci în toate manifestațiile, în toate raporturile vieții omenestii — fie aceia publică ori privată, oficială ori particulară, socială ori comercială — tot mereu se nasc chestii, probleme, cazuri, cari nefiind în înțelesul strict al cuvântului și după noțiunile de azi, cauze juridice, nu ajung, nu pot să ajungă înaintea instanțelor judecătorești; ci se resolvă de cătră o altă autoritate, ori rămân veacuri întregi doleanțe desconsiderate.

Nedreptatea ce se face pe astfel de căi nejudiciare și pe cale judiciară; nu se poate îndrepta e cea mai periculoasă în viața statelor pentru că întocmai ca boala ascunsă încetul, cu încetul pe neobservate atacă organismul, și esă la suprafață numai când nu se mai poate ajuta.

Cu privire la cele spuse 3 feluri de Justiție putem deosebi:

1, Punem în frunte: „Justiția internațională“ deși azi ea trăiește încă numai anii copilăriei, dar are menirea cea mai înaltă: să facă războiul imposibil prin resolvirea tuturor pricinilor între state, între popoare fără spadă singur cu „forța cuvântului“ cu „puterea Dreptății“. Precum cu adevărat tot ea ar avea cădere și în pricinile dintre membri diferitelor state, diferitelor popoare.

„Adevăratul european“ crede în viitorul acestei justiții și noi încă suntem de deplină convingere și fermă credință, că această categorie de drept și dreptate își va ocupa odată cu demnitate triumfător scaunul judecătoresc, inaugurând pe întreg globul pământului o soartă mai bună „fericire comună“ omenirii până acum atât de des încercată,

2. Față de cea internațională cu scopul, cu menirea de a o desvolta până la culme, este la mijloc „Justiția de stat“ organizată de acesta, care ca opusă celei dintâi în state naționale, poartă numele statului, numele națiunii (Justiția franceză, germană, belgiană etc.)

Chemarea ei îi de notorietate publică și în prezent preocupându-ne numai problema celorlalte 2 categorii — una cu alta în strânsă legătură — de ea nu ne mai ocupăm.

3. A treia ca cea mai inferioară în grad, în formă și organizație, dar tot de importanța surorilor sale — ori dela ea pornind „idea“ Justiției și dezvoltarea ei în general — chiar și mai importantă ca celelalte două este

„Justiția de ordin sufletesc“ jurisdicțiunea internă a individului,“ pe care toți o exercităm față de aproapele în toate manifestațiile, relațiile vieții, când resolvind afacerile noastre personale atingem interese străine, interesele aproapelui.

După noțiunile de azi nu-i o „justiție propriu zis“ îi „felul“ numai cum ori și care înțelegem a exercita drepturile noastre; fie naturale, fie legale, ori convenționale, fie în fine imagine, cu care ușor putem turbura, jigni dreptul aproapelui.

În adevăr însă este „inceputul firesc“ al Justiției al Dreptății, este „Afla și Omega“ Dreptului natural, adică „totul“ prin ce se osebește ființa omenescă de dobitoc și care tot mereu ne arată căile drepte, căile legilor interne după adevăratul simț de drept și spirit de dreptate, va se zică: după cuvântul conștiinței.

Și dacă n'ar sta pe la spate „Mefistofeles“ în chipul lăcomiei, în chipul egoismului poate mai ușor am recunoaște și respecta drepturile de aproapele, conform regulii lui Thomasiu „quod tibi non vis fieri alteri ne feceris“.

Referindu-se regula aceasta nu numai la norme de drept, dar și la cele etice, cele morale și mai vârtos la acestea.

Pentru că legea internă, legea de ordin sufletesc e cuvântul conștiinței, iară acesta nu-i altceva decât simțul de drept, spiritul de dreptate, care lucrează în fiecare ființă omenescă nealienată, acela fiind temelia, fundamentul și a religiunii creștinești.

Și pe chestia aceasta iarăș se intrunesc: națiune și individ, stat și particular.

Pentru că statele ca persoane morale constând din totalitatea particularilor, totașa au și ele legea internă a sufletului, adică simțul de dreptate, cuvântul conștiinței ca particularul.

De aceia e o strânsă legătură între justiția internațională și cea internă a individului.

Și precum justiția între state nu poate progresa fără „voința comună“, „sprijin comun“: totașa viața de stat încă reclamă sprijinul particularilor, sprijinul cetățenilor săi.

Hașdeu spune în opera sa despre știința sufletului că: „omul crește vîta nu pentru binele vitei, ci pentru sine-și, supraomul cu totul dimpotrivă crește pe om nu pentru sine-și, ci pentru binele omului“.

Sprijinul particularului reclamat de stat și a statului reclamat de omenire, de Justiția internațională în ultima analiză, se dă pentru

binele tuturor și totuș nu se cere atâta cât supraomul benevol dă pentru binele omului, căci reclamația omenirii îi pe deplin satisfăcută dacă stat și particular pentru biruința Dreptății, ar înțelege să reducă lăcomia, egoismul renunțând la „dreptul celui mai tare“.

Și ce înseamnă dreptul celui mai tare?

Ironia dreptului, de fapt fiind numai „foarța brutală“ și nici de cum vre-un drept“.

Se reclamă deci de stat și omenire în binele statului și pentru fericirea omenirii numai renunțarea la „atotputernica domnie a forței brutale“.

Durere însă statele (la fel și particularii!) n'au renunțat încă la acest drept, pe care cel mai potrivit îl caracterizează marele bărbat de stat al germanilor când declară că: „forța primează dreptul“! („Macht geht vor Recht“) și care a tradus în fapte, a preschimbat în realitate în cumplitul război mondial, toate cruzimile îngrozitoare ce derivă din executarea unui astfel de drept.

Punem deci întrebarea: oare în realitate renunțarea la dreptul celui mai tare este jertfă?

Punem mai departe întrebarea: dacă cu adevărat ar fi totuș o jertfă, este oare aceasta atât de mare că în fine biruind Dreptatea până la biruința ei pe durata stăpânirii dreptului mai tare, mai bine îi de a se pune o parte însemnată a omenirii suferințelor infernale din războiul mondial bine cunoscute decât să se facă jertfa?

Ori izbânda din 1870—71 și stăpânirea germană cea urmat până la războiul mondial echivalează cu prăbușirea Germaniei din 1918?

Și de încheere mai întrebăm: oare cel mai tare poate lua — de fapt și ia — asupra răspunderea pentru tot răul cauzat omenirii întregii printr'un război mondial?

Cred că nu!

Dar atunci?

Unica idee mântuitoare este Justiția internațională, pe care o putem avea dacă serios o vrem.

Și ca să o vrem serios, ca să ajungem la culme, la dreptate între popoare, trebuie să începem din'ainte cu începutul Dreptății, cu legea internă, cu legea de ordin sufletesc.

Căci trebuie început cu educația individului, pe care nu'l putem lăsa în ghiarele, în brațele murdare ale materialismului, în oștele de fier ale lăcomiei, ci trebuie să-i arătăm prin pedepsirea exemplară a infracțiunilor zilnic descoperite, că câștigul făcut

pe căi nedrepte, necinstite, imorale pe lângă amuțirea legii interne, a cuvântului de conștiință — nu ne fericește, căci numai munca cinstită este cu adevărat roditoare, sufletește educatoare, înălțătoare!

Astfel purificând viața publică azi atât de stricată, coruptă, imorală se ținem seamă că nu prin parada de discursuri frumoase dar neurmate, nu prin trimbițarea pentru exploatare a lozincelor de însuflețire cum e patriotismul de ocazie, nu prin vorbe deșerte, prin frazeologia sub masca căreia se tănuiesc scopurile cele adevărate, adeseori atât de josnice; ci prin faptele dreptății, muncii și a cinstei putem numai ajunge la ținta dorită.

Se ținem întotdeauna seamă că deși purificarea vieții publice de către guverne se inițiază, noi toți fără excepție: școala, biserica, autoritățile și particularii, trebuie să dăm întreg concursul nostru conform spiritului vremurilor pentru a obține rezultat.

Și în fine se ținem seamă că justiția internațională se va face și fără consimțământul egoiștilor (fie stat, fie particular) chiar și de ar rezista unele popoare nedemne, nevrednice!

Dr. Pompei Micșa

Președintele Curții de Apel Cluj.

Constitue proprietățile funciare clădite a societăților pe acțiuni obiect de evaluare?

Comisiile de recensământ fac, iar cele de apel admit și confirmă consecvent evaluarea separată asupra imobilelor în chestiune atât referitor la stabilirea valorii locative cât și a însuși valorii lor venală chiar și în cazul, când ele sunt folosite de însuși proprietarii și în scopul întreprinderii comerciale ori industriale.

După părerea mea însă greșit, ceace să poate atribui relei interpretări a legilor despre noile impozite, pentru că deși legea asupra contribuțiilor directe nu conține dispoziții speciale pentru cazul în chestiune în ce privește stabilirea valorii locative, considerând însă, că conform art. 9 alin. 5 din legea pentru impozitul pe avere, societățile pe acțiuni sunt supuse acestui impozit conform art. 22; iar conform acestui art. societățile în chestiune sunt supuse acestui impozit sub forma unei prețuri în numerar de $12\frac{1}{2}\%$ asupra capitalului și rezervelor constatate prin bilanțul cel din urmă încheiat.. Considerând că în general valoarea locativă servește de bază și pentru stabilirea a însuși valorii venale a imobilelor, fiind deci scopul stabilirii valorii locative că imobilul să fie supus de o parte impozitului pe venit, iar de alta a celui pe avere ceace în cazul de față, cu considerare la dispoziția expresă

a. articolilor menționați e de prisos, considerând mai departe; că venitul adică valoarea locativă a imobilului clădit și folosit de proprietar în scopul întreprinderii sale comerciale ori industriale indispensabil să cuprindă deja în rezultatul operațiunilor întreprinderii, adică face o parte integrantă din totalul veniturilor ei, pentru că în caz contrar, adică încât exploantantul nu ar fi și proprietarul imobilului clădit, plătiind chiria pentru el, cu aceasta s'ar reduce însuși venitul, considerând că acest venit net conf. art. 22 din legea asupra contribuțiunilor directe, cade deja sub impositul pe veniturile întreprinderilor industriale și comerciale (ced. D) și că conform art. 40 din instrucțiunile generale pentru punerea în aplicare a noilor legi impositare, acest impozit va fi aplicat asupra veniturilor constatate prin bilanț. Având în vedere în sfârșit și împrejurarea, că aceste societăți fiind îndatorate la socoteli publice și la prezentarea acestora (bilanțu) din an în an autorităților publice, — astfelu stând sub supraveghierea și controlul permanent a lor, orice iregularitate să poate constata și urmări ori când cu sancțiunile legilor existente. Din toate acestea urmează exact și în mod logic, că evaluarea separată a imobilelor în chestiunea și stabilirea valorii lor locativă, și venală, e inutilă și de prisos, prin care se face numai lucruri și cheltueli zadarnice statului

Iuliu Popescu

Avocat. Fost consilier la Curtea de Casație.

JURISPRUDENȚA

MATERIE CIVILĂ

Inalta Curte de Casație și Justiție.

Secția II.

(Complectul pentru Ardeal.)

Decizia No. 291—1921.

Dos. No. 1900—921.

Contra unei hotărâri prin care se confirmă deciziunea dată în prima instanță în materie de execuție, nu mai are loc recurs în Casație.

Cauza de execuție a urmăriților văduva E. D. V. și alții contra urmăritului V. St.

În cauza prezentă Trib. Timișoara a pronunțat sentința 3174—3—919 p. II. și în urma apelului declarat de urmărit Curtea de Apel Timișoara a dat hotărârea 416/19—921 C. III., hotărâre atacată cu recurs de urmărit în Casație.

Inalta Curte deliberând.

Având în vedere că art. 40. alin. 4. Leg. 54: 1912 arată-că:

a) întrucât legea (1921. I.) nu dispune altcum în contra unei încheeri dată de instanța a doua nu mai este recurs,

b) că o încheiere dată în materie de ordonare de execuție e susceptibilă de recurs,

c) că altcum sunt a se aplica regulele pr. civ.

Iar art. 551. alin. 2. Pr. civ. dispune, că o hotărâre dată de instanța a doua numai

atunci e susceptibilă de recurs dacă este infirmatoare.

Urmează, că și în materie de ordonare de execuție sunt a se respecta Pr. civ.

Deci, că conform art. 551. alin. Pr. pen. și hotărârile aceste sunt atunci susceptibile de recurs, deci sunt infirmatoare, ceea ce este evident și din dispoziția art. 551. alin. 3. Pr. pen., care amintește singura excepțiune când legea permite recurs și în cazul dacă hotărârea atacată e confirmatoare, ceea ce ar deveni o dispoziție de prisos în cazul când ar fi de interpretat art. 40. alin 4. Leg. 54. 1912, astfel că în caz de ordonarea execuției ar fi admisibil recursul contra hotărârei instanței a doua fără considerare, că hotărârea atacată e confirmatoare sau infirmatoare.

Având în vedere, că în speșă e vorba de o încheiere confirmatoare dată în materie de execuție, curtea află acest recurs de inadmisibil. Pentru aceste motive. Respinge recursul etc.

Adnotare. În speșă e vorba de un recurs înaintat contra unei deciziuni date de Curtea de Apel confirmând deciziunea primei instanțe prin care se ordonase execuția silită.

Alin 4 din art. 49 l. LIV. 1912 este foarte rău redactat.

„Dacă legea nu dispune altfel, deciziunea instanței a doua nu se mai poate ataca cu recurs. În contra deciziunii dată în materia ordonării execuției recursul are loc.“

Din aceste ar reieși că deciziunea instanței a două poate fi atacată, dacă dă loc la o cerere de execuțiune sau dacă o respinge. Totuși aliniatul 3 din acelaș articol prevede că deciziunea prin care s'a ordonat execuția pe baza unei *sentințe streine*, poate fi atacată și atunci când s'a dat în a doua instanță confirmând deciziunea primei instanțe. Din aceasta reiese că în *celelate cazuri* recursul n'are loc contra deciziunilor confirmătoare ale instanței a doua.

Curtea de Casație a rezolvat această anti-nomie astfel, că nu dă loc recursului. *N. R.*

MATERIE PENALĂ.

TRIBUNALUL ALBA IULIA.

N. P. 1155—41—1921.

Crima de asasinat. Complicitate. Autor principal și auxiliarul infrațiunii. Agent provocator. Pedepsa și calificarea după cod (art. 69. c. p.) și împrejurări. Notă. Distinți.

SENTINȚĂ :

Tribunalul pe acuzatul I. J. K., care e de 54 ani, de religie romano cat. născut în Brașov, domiciliat în Alba-Iulia cetatean român, căsătorit, avere nu are, de ocupațiune zidar, îl declara de vinovat în crimă de asasinat prevăzută la §-ul 278 Cp.,

Comisa prin aceea, ca în Alba-Iulia la 15. Maiu 1921 între oarele 6 și 7 p. m. cu precugetare pe J. S. în locuință proprie a acestuia prin mai multe lovituri date peste cap și ceafa decedatului cu o cană-grea de piatră, l'a omorât și pentru aceasta conform art. 278 și 289 Cp. pe lângă aplicarea art. 91 Cp. îl comdamna la 15 (cincisprezece) ani robie ca pedeapsă principală și la excludere dela funcțiuni pe timp de 10 (zece) ani ca pedeapsă complementară.

Pe acuzată II. văd. lui J. V. născ. T. M. o declară de vinovată conf. pct-lui 2-al §-lui 69 cp. ca complice în crimă de asasinat,

Comisa prin aceea, ca cu intențiunea premeditată a ușurat executarea crimei de asasinat savarsită de acuzatul J. K. prin aceea că în Alba-Iulia, în ziua de 15 Maiu 1921 p. m. după un înțeles comun anterior avut cu acuzatul J. K. și după ce anterior a furat cheia dela ușa chiliei locuinței decedatului J. S., mergând de mai multe ori la locuința decedatului a sondat terenul și după ce s'a convins că terenul este liber și că toate ușile locuinței decedatului și ușa cea mare a coridorului, care duce la locuința decedatului, încă este descuiată, care uși ea le-a lăsat intenționat și cu precugetari descuiată și după ce l-a și înstruit pe acuzatul J. K., ca cu o cană de piatră să-l lovească în cap pe decedat iăsând cântă la dispoziți lui J. K. și reintorcându-se la acuzatul J. K., i-a comunicat acestuia, că terenul este liber, poate merge, acuzatul J. K. conform înstruării și în urmă ajutorului dat din partea acuzatei văd. lui J. V. născ. T. M. a și comis crima asasinatului în modul mai sus descris, și pentru aceasta în baza §-lui 278 și 289 cu considerare la dispozițiunea conținută în §-ul 72 Cp. pe lângă aplicarea §-lui 66 alin. 3 Cp. și §-ul 92 Cp. o comdamna la 5 (cinci) ani robie, că pedeapsă principală și la excluderea dela funcțiuni pe timp de 5 (cinci) ani, ca pedeapsă laterală.

Prin depunerea de cercetare care dureaza din 16. Maiu 1921 a luat conform §. 94 C. p. în favorul acuzatului J. K. și văd lui J. V. născ. câte 4 (patru) luni și 15 zile robie ca împlinite. În virtutea art. 479, 480 Pp. îi obliga pe acuzații în mod solidar ca spesele de până acuma în sumă de 686 Lel, și acelea care se vor ivi, să le plătească erariului sub sarcină executării conținută în art. 9. al art. de lege 43:1890 acestea însă deocamdată conform art. 4. alinea 2. a amănitei legi le declara de neincasabil.

Conform art. 61. Cp. ordonează, confiscarea canei sparte cuprinsă ca corp delict, iar celelalte corpuri de delict și anume un lavor, un cearceaf, o batista și un act de păr să fie extrădate conf. §-lui 488 Pp. ereziilor decedatului J. S. Pe acuzații I. K. și văd. tui J. V. născ. U. M. de sub acuza crimei de tâlhărie prevăzută la §-ul 344 Cp.

și pe acuzată III. A. S. mar. J. K. de sub acuza ajutorului dat la comiterea crimei de asasinare și tâlhărie prevăzute la §§ 278 și 344 Cp. în baza punctului 2 al §-lui 326 Pp. o achita și în baza alin. 1 §-lui 158 Pp. ordona, ca acuzată A. S. numai decât să fie puse pe picior liber [în libertate].

Alba-Iulia, la 5 Octomvrie 1921.

CURTEA DE APEL CLUJ.

Nr. 1100-47.-1921.

SENTINTA:

Curtea de Apel din Cluj anuleaza în baza art. 423 al. II. pr. p. pentru cauza de nulitate de fond prevăzută în art. 385 punct 1. b. P. p. partea sentinței apelata a tribunalului referitoare la acuzata II. vad. lui J. V. născ. T. M. și declara pe aceasta acuzată ca vinovată conf. punct 1. al art. 69. C. p. ca agent provocator pentru crima de asasinat prevăzută de §-ul 278. C. p. savarsita prin aceea, ca intenționat a decis pe acuzatul J. K. la săvârșirea crimei prescisa în dispozitivul sentinței tribunalului. Și pentru aceasta o comdamna conform art 71, 278, 289 și cu aplicarea art. 92 C. p. la 15 (cinci spre zece) ani temnița grea ca pedeapsa principală și la 10 (zece) ani excluderea de la funcțiuni ca pedepsa secundară.

Partile apelate ale sentinței referitoare la calificarea faptei și aplicarea pedepsei relativ la acuzatul J. K. și la achitarea acuzatei mar. J. K. se mentin iar partile neapelate raman neatins.

Considera conform art. 94. C. p. ca executata din pedeapsa petrecuta în depunere provizorie lui I. K. și vaduvei lui J. V. născ. T. M. câte 8 (opt) luni și 15 (cincisprezece) zile.

MOTIVARE:

Curtea luând în desbatere aceste apeluri în sedinta publica, ascultand espunerea amanuntita și citirea tuturor pieselor de convigere de la dosar

Ascultand pe apelanti acuzatul I. și II. și III. prin aparatorii lor speciali ca și pe Procurorul general în dezvoltarea motivelor de apel declarate în total asupra sentinței tribunalului Alba-Iulia.

Vazând ca acuzatul I J. K. inaintea Curtii nega cu incapatinare orice participare la crima ce se pune în sarcina arătând totodata ca n'a fost pus la cale pentru comiterea acestui asasinat de catre vaduva lui I. V.

Considerand însă ca revenirea inaintea Curtii a acuzatului J. K. a fost facuta probabil influentat și în nici un caz motivat, deoarece întrebata în instanța pentru ce a marturisit fapta, ca și influentarea la aceasta, de catre acuzata II atata, la poliție și parchet cat și instructorului și inaintea tribunalului, nu poate da nici o lamurire care să fie luata serios în seama.

Curtea de Apel inlaturand aceasta revenire a acuzatului J. K. se refera in totul la faptele si imprejurarile stabilite amanuntit de catre tribunal in sentinta ce a pronunat in acest proces.

Cauzele ce au impins pe acuzati la savarsirea asasinatului, intelegerea motivata asa cum o arata tribunalul, interesul de a prada victima si mai ales conlucrarea la crima intre acuzatul I si II, Curtea le gaseste bine motivate in fapt prin sentinta tribunalului si o aproba relevand in deosebi marturia vaduvei lui M. L. nascuta A. C. ascultata pe larg de tribunal (vezi pag. 43. depoz. mart. Pr. verbal) si care este decisiva in aceasta privinta.

Considerand insa, ca daca in fapt sentinta tribunalului este bine legata, atunci insa cand tribunalul califica in drept fapta acuzatei II vaduva lui J. V. ca simpla auxiliara, care ar fi usurat numai lui J. K. savarsirea crimei conf. adica art. 69 al. II. c. p., Curtea o afla de nebazata si neaprobandu-o o anuleaza.

In adevar daca este bine stabilit ca acuzata II. stia amanuntit ca victima are bani, ca va pleca in 2, 3 zile si ca toate aceste lucruri le-a comunicat in diferite randuri acuzatului I convingandu-l sa comita asasinatul. Daca a decis la acest fapt pe acuzatul I pregatindu-i terenul prin luarea tuturor masurilor de executare, nu se poate zice ca aceasta acuzata a avut rol la savarsirea crimei numai ca un auxiliar, care cu intentiune ar fi favorizat sau usurat comiterea crimei; ci rolul acuzatei vaduva lui V. a fost acela de agent provocator in mod deciziv, adica acel factor fara de interventia caruia crima nu s'ar fi putut savarsi. Urmeaza dar, crede Curtea, ca pedeapsa ambilor vinovati sa fie egala; deci acuzata II sa-si primeasca pedapsa pentru crima prevazuta de art. 69 al. I. C. p. combinata conf. art. 71 cu art. 278 si 289 C. p.

Asa dar Curtea a trebuit sa anuleze in ce priveste calificarea, partea din sentinta apelata a tribunalului privitoare la acuzata II. vaduva lui J. V. si primind apelul procurorului prin aplicarea art. 423 al. II si 385 al. I. b. sa decida conform partii dispozitive.

In ce priveste participarea la crima a acuzatei III sotia lui J. K. Curtea a ramas cu convingerea ca si aceasta a luat parte la crima ca tainuitoare (art. 374, 375) fiind insa sotia acuzatului I, ea nu poate fi urmarita conf. art. 378 si 78 din codul penal.

Pentru toate aceste motive Curtea admitand in parte apelul Procurorului a hotarat conform dispozitivului.

Cluj, la 3 Februarie 1922.

Notă. Rezolvarea in chip diferit de tribunal si Curtea de Apel prin calificare deosebita a participării la savarsirea unei crime a aceluiași infactor, ne da ocazia să spunem câte-va vorbe asupra complicității in penal. Vom insista mai ales asupra deosebirei ce trebuie

făcută între colaborare și complicitate la savarsirea unei infracțiuni, pentru a vedea ce trebuie să înțelegem prin *autor, coautor, autor moral sau agent provocator și auxiliar la savarsirea unei crimei sau delict*. Sunt lucruri elementare. știute de pe băncile universității, credem însă că e bine să le reamintim, de oarece noțiunile aceste simple ajută adese ori, la rezolvarea corectă a unor foarte importante cazuri ce se prezintă în practica zilnică înaintea instanțelor penale.

Primul sens care se dă cuvintului „complicitate“ este acela de concurs al mai multor persoane adunate, pentru ca de comun acord și într'un scop vinovat să comită participând mai mult sau mai puțin simultan, o acțiune oare care și pecare legea o califică crimă sau delict.

Nu trebuie totuși să credem că în sensul tehnic al art. 69 c. p. există complicitate ori de câte ori constatăm un concurs, o reunire de mai multe persoane, de mai multe voinți pentru savarsirea unui fapt penal, unui act culpabil. Iată doi indivizi care întră într'o casă locuită, sparg o ladă și fură lucruri. Ar putea fi vorba în acest caz de furt prin complicitate? S'ar putea zice bunăoară că unul dintre cei doi hoși este autorul principal și celalt auxiliar? Nu, pentru că ambii infractori au colaborat deopotrivă la savarsirea furtului, sunt deopotrivă de vinovați, sunt coautori și vor fi pedepsiți conform textului privitor la furt. Toate principiile penale care sunt puse de lege relativ la un singur infractor, se aplică și la mai mulți infractor, când ei savarsesc împreună una sau mai multe infracțiuni. Pedeapsa nu se divide, fiecare dintre infractori își va lua pedeapsa întreagă ca și cum ar fi comis fapta singur. Teoria complicității este inutilă relativ la astfel de infractori, care în concret și prin ei însăși au luat parte directă la acțiune prin *colaborare* ei fiind *coautori*, sau cu alte cuvinte: pluralitatea autorilor nu implică numai decât complicitate. Sau: doi indivizi au lovit, ucis pe un al treilea; sau unul dintre ei a ucis, în timp ce al doilea ținea victima de picioare: ambii sunt coautori, asasini, amândoi au luat parte directă imediată la savarsirea crimei și exemplele s'ar putea înmulți.

Dar dacă în exemplele enumerate nu poate fi vorba de complicitate, se poate totuși ghivici că și complicitatea presupune totuși o participare la act; la crima sau delictul savarsit. Aceasta participare nu este directă. Este o colaborare secundară și care se întâmplă atunci când una sau mai multe persoane fără să comită ele însăși infracțiunea, ajută și contribuiesc ca

să o comită alții. Aceste persoane se numesc *complici* iar legătura lor cu acei cari săvârșesc infracțiunea se numește *complicitate*.

Femea care, și înduplică amantul sa-i ucidă barbatul promitându-i ca-l va lua de saț; *acela* care procură instrumente hoțului la săvârșirea unui furt prin spargere sau *prietenul* care spre a profita de obiectele furate primește pe hoț ascunzându-l în împreună cu lucrurile furate ferindu-l de a fi prins de autorități, se numesc *complici* în sensul art. 69 al codului penal, în vigoare în Ardeal:

Art. 69. Complice la săvârșirea sau încercarea de săvârșire a unei crime sau delict este:

I. Acela care înduplecă cu intenție pe un altul să comită o crimă sau un delict (agent provocator):

II. Acela care înlesnește sau ușurează cu intenție comiterea unei crime sau delict sau în duplică pe un altul să înlesnească sau să le ușureze, precum și acela care s'a înțeles mai d'inainte cu alții pentru a da ajutor la comiterea infracțiunii sau după comiterea acesteia pentru a asigura folosul provenit din infracțiune sau pentru a zădărnici măsurile luate de către autorități (auxiliarii infracțiunii).

Art. 70. c. p. A. Sunt autori toți aceia ce săvârșesc laolaltă sau în comun crimă sau delictul.

Art. 71 c. p. A. Autorii și agenții provocatori se vor pedepsi cu pedeapsa hotărâtă pentru crimele sau delicturile care au fost săvârșite.

Art. 72 c. p. A. Pentru stabilirea pedepsei aplicate auxiliarilor infracțiunii se vor aplica dispozițiunile relative la tentativă (Art. 66).

Înțelegând așa dar prin autor pe acel ce săvârșește material infracțiunea adică pe acela care realizează circumstanțele intrând în definițiunea legală a infracțiunii (vezi Tanoviceanu C. Dr. P. I. pag. 13) *complice* este acela care ajută în vr'un mod oarecare pe autor la comiterea infracțiunii, fără să o comită el însuși. Acest mod de ajutorare la comiterea infracțiunii poate fi dat autorului principal după cum rezultă din textul art. 69 c. p. în diferite împrejurări în care acesta a comis infracțiunea:

Când complicele ajută pe infractor înainte ca acesta să comită crimă sau delictul el se cheama *agent provocator* sau autor moral; dacă îl ajută în timpul săvârșirii infracțiunii se numește *complice propriu* zis și în fine un alt soi de complice mai este și acela care ajută pe autorul principal după săvârșirea crimei sau delictului să se folosească de obiectele furate, de pildă ascunzându-le sau vânzându-le

și atunci se numește *tainuitor*. Codul penal în Ardeal numește pe complicitii concomitenți și posteriori comiterii infracțiunii *auxiliari ai infracțiunii* spre deosebire de complicele anterior săvârșirii crimei sau delictului ce se numește *agent provocator*.

Fără a ne întinde prea mult asupra acestei materii atât de vaste a complicității vom remarca că: 1) Nu poate fi vorba de complicitate fără ca o infracțiune să se fi săvârșit. 2) Trebuie ca infracțiunea să constituie o crimă sau un delict. 3) Trebuie ca ajutorul să fie dat cu intențiune.

Distincțiile arătate le-a făcut legiuitorul, de oare ce pedepsele aplicate diferitelor feluri de complici diferă, după cum se poate vedea din art. 71 și 72 citat mai sus.

Trecând dela considerații teoretice la speța ce publicăm suntem hotărât de părerea instanței de Apel. În adevăr iată o femeie care prin felul ocupațiilor sale a fost în măsură să știe că victima avea bani și pentru a intra în posesiunea lor a hotărât s'o suprima. Nu putea face acest lucru singură și s'a adresat adevăratului ucigaș -- un servitor-căruia îi promite împărțirea sumei în schimbul omorului ce va săvârși. După ce această femeie a decis pe ucigaș la comiterea crimei, i a mai înlesnit și executarea acesteia prin diferite măsuri de pază ce a luat în acel timp.

S'ar putea oare spune că fapta acestui fel de complice este numai aceea a unui ajutor dat în timpul executării crimei în sensul art. 69 al II? Credem că nu, de oare ce prin faptul că i-a sugerat ideia crimei și l'a înduplecat pe ucigaș s'o comită ac st soi de complice este autor moral, inspirator care a uzat față de cel ce a comis crimă și înainte de a o comite de toate mijloacele de convingere cu intenție, adică înduplecându-l s'o execute. Este agent provocator în toată accepțiunea cuvântului în sensul art. 69 al I și pedepsit conf. art. 71 c. p. ca și autorul principal.

Măcar că agentul provocator este numărat printre complici de codul penal, în realitate acest soi de complice este un coautor, autor moral și ajutorul dat la săvârșirea infracțiunii în realitate este o adevărată colaborare pe picior de absolută egalitate cu răspundere egală. Așa se și explică dispoziția codului care prevede că pedeapsa agentului provocator este la fel cu cea a autorului.

Vom reveni cu altă ocazie asupra deosebirilor între codul penal român și cel în vigoare în Ardeal cu privire la dispozițiile relative la complicitate.

V. M. Dim.

DICȚIONAR JURIDIC

Expresia greșită :

Statorirea întâmplată în modul ordonat de articli.

Recerinția percentelor.

Excedentele îngrămădite până la . . .

Cavenția comună pentru desărcinarea pământului substă și pe mai departe.

Pentru executarea recerinței amortisaționale și de procentuare a nouelor obligațiuni esmitiende se destinează acoperemântul estradând din dările . . .

Începând dela ziua designată înceată toate diriturile și deobligamentele derivate din statorirele protocolare aparțienătoare acelora.

Executarea perfectă a mersurilor contractuale porninde încă din anul . . . conform ordinei de mers.

Afară de aceasta societatea se deobligă că va mai împlini la tot cazul anualminte încă mai cincisprezece mersuri conform alegerii amesurate împrejurărilor.

Societatea va requira și porni eschisivmente vapoare.

Din conspectul năilor societarii are a se câștiga altă nae cel puțin echivalentă.

Expresia de întrebuițat :

Stabilirea făcută în modul prevăzut în articolele . . .

Procente

Excedentele adunate . . .

Garanția publică pentru degrevarea pământului continuă.

Amortizația și interesele obligațiunilor noi se vor acoperi prin dări.

Cu începere dela ziua arătată încetează toate drepturile și obligațiunile isvorite din faptele constatate prin proces verbal.

Executarea perfectă a itinerarului stabilit prin contract în . . . conform itinerarului

În afară de aceasta, societatea se obligă ca în ori ce caz să mai facă 15 curse anual, potrivit împrejurărilor.

Societatea nu va pune în cursă decât vapoare.

Din tabloul vapoarelor societatea trebuie să aleagă alt vas cel puțin echivalent.

V. M. D. și St. L.

Rezumate din Monitorul Oficial.

Legi, decrete leig, decrete regale, jurnale Cons. de Miniștri, decisiuni și Ordonanțe Ministeriale.

Monit. Of. No. 250 dela 4 Februar 1922.

Jurnal Cons. de Miniștri. Se acordă fabricii de mobile *Walter Conerth* din Sibiu avantajele legii industriale.

Ministerul Finanțelor. Numiri la directoratul general al finanțelor Cluj: *Cornel Iosef, A. Ciunbrudean, Ilarie Vladuțiu, Gh. Dragoi, E. Rusu, Gh. Tampa, Margareta Rurac, Roza Rabataky, Daniel A. Feldman, impegați cl. I. Paul Cepenariu, Zeno Podloabă, E. Lang, St. Berbecariu, Julieta Dordoi, Marg. Forszeck, Luiza Iosim, Ida Huber, Iosif Torthuțer și Ecat. Unger, impiegați cl. II. Ioan Marcovici, Aureliu Mareu, N. Moldovan, Ioan Nemes și Marie Wanyline imp. auxiliari.*
Dec. No. 165216/921.

Minist. de Interne. Profesor Dr. Iuliu Moldovan, inspector general al Ardealului, autoriz. a face numiri, mutări și revocări în person. inferior, a aproba cheltuele etc.

Anexe. Desbaterile senatului. Seziunea 1920--1921. Șed. 12 Iulie 921 Discuția legii pentru impozitul progresiv pe avere.

Monit. Of. No. 251 dela 5 Februar 1922.

Ministerul afacerilor streine. Decorați. Ordinul *Steaua României* în grad de ofițer; d-lor *Emil Negruțiu* inspector gen. Agricult. din Cluj, *David Mohan* dir. aprov. Cluj și *Nicolae Costea* secret. al Min. Ard. *Coroana României.* Comandori: *Gh. Dobrin* Banat, *Tib. Brediceanu, D-tru Popovici Beyreuth.* Dir. Opera Rom. Cluj *Gh. Dimă* Dir. Cons. de muzică din Cluj
Ofițeri: Const. Pavel cântăreț la Opera rom. din Cluj, *Alfred Novak*, dir. de muzică Sibiu și *Titus Olariu*, fost secretar operii din Făget. *Cavaleri: Nicolae Hențiu* fost notar.

Minist. de interne. Dr. Iuliu Costea advecat numit Prefect al Jud. *Timiș-Torontal* și oraș *Timșoara.* *Județul Cojocna: Dr. Liviu Dan* transferat prin notar de la Mociu, *Emil Habor* pus în disponibilitate, *Aurel Goșat* transferat prim pretor la *Ormeniș*, Dr. St. Șerban prim pretor dela *Bocșa* la *Gilău*, *Ion Pop* prim pretor la *Bocșa* cl. VIII. gr. I. *Iuliu Mureșan* pretor la *Cojocna* cl. VIII. gr. I. *Romulus Stăucel* secretar pret. jud. *Cojocna* cl. VIII gr. I.

Jurn. Cons. de Miniștri. Se acordă avantajele legii industriale fabricii de țigla din *Lebiș Jud. Arad.*

Anexe. Desbaterile Senatului. Ședința dela 3 Iulie 921. *Proiecte de lege.* Înființarea și modificare de catedre la fac. de teologie din *București*; Stabilirea prețului chirii și locuțe la stațiunile balneare.

Monit. Of. No. 252 dela 8 Februar 1922.

Ministerul de interne. Concesii și transferări de farmacii în Transilvania: Coringhiu Ion la Bran, Herman Ion la Tg.-Mureș, Traian Bulbuc la Petroșani, Laslo O. la Sibiu, Eugen Roth la Timișoara, Vic-ntiu Grama la Făgăraș, Iulius Spătan la Lugos.

Minist. Comunicațiilor. Decizie. D. Inginer Traian Pașcuțiu numit comisar al guvernului pe lângă societatea căilor ferate Arad Ceanad cu atribuțiunile specificate în Decizia No. 24749 din 4 Noiembrie 1921 literele a, b, c, e, f, g cu escluderea atribuțiilor de sub d.

Anexe. Desbaterile Senatului. Ședința dela 1922. Lege asupra perceperea taxei de cheiaș în porturile dunărene. Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din Codul civil general în vigoare în Bucovina.

Monit. Of. No. 253 dela 9 Februar 1922.

Ministerul de interne. D. A. Boiu numit prefect al orașului Sibiu. Dr. Iuliu Pop subprefect la Salaj, Dr. Titu Crișan subprefect la Făgăraș, Dr. Zaharia Crișan jurisconsult al Județului Târnava-Mare cl. VII. gr. I, Dr. Vasile Șuta prim notar la Satu-Mare, Gh. Popovici asesor la sedria orfanală la Careii-Mare cl. VII. gr. II, Dr. Camil Pop primar al orașului Baia-Mare cl. VII. gr. I. Nicolae Chișiu notar la Careii-Mare cl. VIII. gr. II, Traian Pop prim pretor la plasa Baia-Mare cl. VII. gr. I, Dr. Anton Török subnotar județean la prefect. Careii-Mare cl. VIII. gr. I, Pompei Dan prim notar județean jud. Trei-Scaune cl. VIII. gr. I, Ion Giurgiu primar provizor prim pretor la plasa Sft.-Gheorghe, Romulus Cosma prim notar la primăria orașului Târgu-Secuș cl. VIII. gr. I, Victor Ciulfac prim notar la primăria Sf. Gheorghe cl. VIII. gr. I.

Anexe. Desbaterile Senatului. Ședințele dela 15 Iulie 1921. Legea pentru declararea de persoană morală a „Uniunii generale a micilor industriași și meseriași patroni de toate breslele din România-Mare.” Statutele 26 art. Legea pentru încurajarea construcțiilor de clădiri. Adunarea deputaților. Ședința dela 3 Iulie 1921. Legea recunoașterii ca persoană morală al „Asociației Corpului didactic primar român.” Statutele Legea pentru majorarea competenței civile a autorit. judecătorești în Transilvania, Banat, Crișana, Satmar și Maramureș. Legea major. comp. civile a aut. jud. din Bucovina. Convenții între Banca Națională și Minist. Finanțelor. Raportul Cons. de Adție către adunarea generală a acționarilor Banca Națională a României.

Monit. Of. No. 254 dela 10 Februar 1922.

Ministerul de interne. Gustav Haner președinte al sedrei orfanale al jud. Sibiu. Victor Schuster prim pretor la județul Sibiu, Irimia Rađușiu prim pretor la Sibiu, Victor Florian prim pretor la Cisnădia.

Jurn. Cons. Ministri Se acordă avantajele legii industriale: fabricii de tricotate Carol Nagy din Timișoara, fabricii de oxigen din Arad.

Consiliul de Ministri. Comunicat către funcționarii Statului prin care se face apel la muncă din patriotism în binele și favorul țării.

Anexe. Desbaterea Senatului. Ședința dela 18 Iulie 1921. Desbat. ad. deputaților. Ședința dela 17 Ianuarie 1922. Proiect de lege pentru autorizarea Băncii Naționale a sporii emisiunea biletelor de 2 lei la 20 milioane. Urmare legea Impozitelor.

Legea pentru firarea Stemei Regatului României întregit cu țările surori unite. IV articole și două modele mărime naturală. Legea pentru estinderea aplicării și în Basarabia odului silvic din regat.

Monit. Of. No. 255 dela 11 Februar 1922.

Minist. af. straine. S'au desființat pe ziua de 1 Febr. 1922 s'au desființat Oficiile Consulare generale ale României dela: Paris, Praga, Lemberg și Budapesta.

Minist. de interne. Deciziuni. Victor Eeldan prim pretor la plasa Salonta, Dezideriu Tempeleanu prim notar județean Bihor, Aurel Greavu prim prim notar județean, Aurel Popescu prim pretor plasa Aleșd, Dr. Faust Selegeanu prim pretor subprefect jud. Bihor. Ion Pop pretor la Mihaifalău, Petre Bulzan primpretor la Salard.

Anexe. Desbaterile Camerei, Ședința dela 3 Iulie 1922.

Monit. Of. No. 246 dela 12 Februar 1922.

Minist. de interne. Dr. Petre Corneanu prefect Caraș-Severin se numește comisar al guvernului pe lângă comunitatea de avere a regimentului 14 confinar Sârbo-bănățean din Moldova-Nouă.

Petre Roșca subprefect la Mureș-Turda, cl. VI. gr. I. Liviu Horșia prim pretor plasa Cefa jud. Bihor Augustin Frațila prim preter la plasa Ibasfalău jud. Târnava-Mică. Pavel Pop prim pretor județean la Mureș-Turda, Emil Petroviciu înaintat notar județean Caraș-Severin cl. VII. gr. III Ion Negruțiu transferat contabil la prefectura jud. Sălajiu.

Anexe. Desbaterile Adunării Deputaților și al Senatului. Ședința de 5 Iulie 1921 și 15 Iulie 1921. Lege pentru chemare sub arme a contingentului 1922.

Legea pentru sporirea pensiilor ofițerilor cari au făcut campania 1777—1878.

Monit. Of. No 237 dela 14 Februar 1922.

Ministru de interne. Pavel Malita și Iosif Mangra se numesc asesori la sedria orfanală din Jud. Bihor. cl. VIII. gr. II și I.

Jurn. Cons. de Min. Se acordă avantajele legii industriale fabricii de paste făinoase Iacob Uhl și Eiu Com. Sibiu.

Monit. Of. No. 258 dela 15 Febr. 1922.

Anexe. Proiect de lege asupra alcoolului denaturat. Legea asupra modificărilor 7, 8, 105, 106, 107 din legea de organizare a Ministerului de instrucție

Art. 1 din decret lege 4862 și art. 3 din decret No. 3200. Legea modif. art. 137 din legea vămilor. Modificarea unor articole din legea de organizare a cdrpului agronomic. Legea reformei agrare în Bucovina. Legea de organizarea Dobrogii noi. Legea pentru organiz. și Adm-strarea „Operelor Române“. Legea pentru circulația automobilelor. Legea reformei agrare în Ardeal.

Monit. Of. No. 259 dela 17 Febr 1922.

Minist. de Interne. Dr. Dănilă Sabo este reintegrat în toate drepturile în funcțiunea de prefect al poliției regionale Oradea-Mare. I se va achita salariul dela 22 Iunie 1920 până la 1 Februarie 1922. Vasile Bocșa șef contabil pref. Bistrița Năsăud, Mihail Icegezi numit exactor cl. VIII. gr. III la Cons. Municipal Cluj, Mihail Băiaș numit contabil la pref. Caraș Severin, Teodor Bacotei notar județean la subprefectura Mara-Mureș, Dr. Aurel Candea director spital Timișoara, Dr. Lazăr Popovici director tehnic de ocrotire, Dr. Alex. Todor medic primar jud. Arad numit și dir. techn. sanitar Adm-tiv.

Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale. Dr. Drăghici medic șef al Dir. reg. Timișoara, Dr. Beier medic șef al Dir. reg. Cluj, Dr. Fr. Lehrer prim medic la Casa Cerc. Timișoara, N. Sosdeanu șef de lucr Casa Cerc. Timișoara, Fran. Tulits Dir. reg. Deva, Fr. Votsch Casa Cercuală Reșița, Sever Petrilă Arad. Pavan Ion, Brădeanu Corneliu, Grem Alex. Petrișor Dionisie, Presmerean Ion, Belnane Ion, Tisu Const. La Casa Cercuală Deva. Blanu Alex. Timișoara, Sanda Wilhelm Timișoara, Prescuran Ion Turda, Rașcanu Azad. Drăgotescu la Oradea-Mare, Roncea Gh. inspector central, Ghimbășanu inspector cl. I, Gheorghiu Gh. inspector cl. II.

Anexe. Desbaterile Adunării Deputaților ședința dela 6 Iulie 1921.

Monit. Of. No. 260 dela 18 Febr. 1922.

Minist. de interne. Ion Pop numit primar la Făgăraș.

Ministerul muncii. Wunder Adalbert director dir. Direcției Regionale Deva, Iacobi Coloman director Dir. regională Timișoara, Dr. Margineanu dir. cl. II Dir. regionale Sibiu, Rusu Nic. înaintat director cl. II Dir. regională Cluj.

Anexe, Desbat. Adun. Deputaților. Ședința dela Iulie 1922.

Monit. Of. No. 261 dela 19 Febr. 1922.

Minist. de interne. Karl D'rr prim pretor la Mociu, Szablocky Ion șef contabil cl. VII. gr. I prefectura Arad, Aurel Manciu contabil la aceeași prefectură.

Ministerul de justiție. Mișc. Magistr.: Gheorghe Moscu din procuror de secție la trib. Teleorman permutat procuror cl. VII. gr. II trib. Bistrița, Francisc judecător la Pârșcov permutat judecător cl. VII. gr. II

la Ocolul Turda, Alexandru Niculescu judec. la Vănu-Mare permutat judecător cl. VII. gr. II. la ocolul Orșova jud. Caraș-Severin.

Deciziune Minist. interne. Numiri de șefi la oficiile de închiriere.

Niculae Ciura primar la olic. Abrud, Coriolan Motorea la of. Arad, Emil Rebreanu șef de poliție la of. Bistrița-Năsăud, Gheorghe N. Păcuraru judecător la of. Cluj, Felix Alex. lt. rez. la of. Sighetul-Marmăției, Vasile Dragoș prim pretor la of. Halmen, Anton Turcu primar la of. Baia-Spăie, Alex. Barbu la of. Baia-Mare, Teofil Deme'er notar la of. Satu-Mare, Ludovic Skelevzasky la of. Careii-mari, Candid Bârsan la of. Săliște, Gh. Barbat notar la of. Sibiu, Sabin Catlina la of. Sebeșul-Săsesc, Augustin Mihali la of. Dej, Alexandru Cheresteșin la of. Gherla.

Anexe. Desb. Ad. Deput. Ședința dela 7 Iulie 1921.

Monit. Of. No. 262 dela 21 Febr. 1922.

Minist. de Interen. Zamfir Handoca numit Adtor al institutului de surdo muți din Cluj Iosif Petri numit tehnician la ambulatoria stematalogie din Timișoara. Popescu Haralamb numit act de serviciul special de siguranță Timișoara.

Jurnal Cons. de Ministri. Se acordă avantajele legii industriale fabricii „Frații-Schmidt din Brașov. Luba Valer, prefect regional Timișoara detașat la Chișinău (Basarabia).

Monit. Of. No. 263 n'a sosit în Ardeal.

Monit. Of. No. 264 dela 23 Febr. 1922.

Min. de Interne Dr. Aurel Câmpean prefect la Județul Bihor.

Jurn. Cons. de Ministri. Se acordă avantajele legii industriale „fabricii de clei“ Dr. Weltner din Timișoara.

Anexe. Desb. Ad. Deputaților Ședința dela 9 Iulie 1921 Exp. de motoae legea pentru „Incurajarea Construcțiilor de Clădiri“.

Informațiuni.

Seria conferințelor lunare cu subiecte din materia dreptului civil și care se țin sub impulsul și directiva d-lui presedinte al Curții de Apel Cluj, Dr. Pompei Micsa, a continuat Marti 28 Februarie 1922.

A vorbit d-l George N. Păcurariu judecător la trib. Cluj, tratând despre *Divorț în dreptul civil român și maghiar*.

Conferențiarul după ce schițează evolutiv această instituție de drept civil în legiurile europene, face o succintă comparație între divorțul în dreptul civil român și maghiar. Căutând textele relative, scoate în relief unele deosebiri, insistând în deosebi asupra dispozițiilor din legea maghiară relative: la ușurința cu care se poate obține divorțul după aceasta

leguire, spre deosebire de procedura de întârziere prevăzută de codul civil român.

Cum toate aceste conferințe instructive și atât de folositoare, vor fi publicate în coloanele revistei noastre la timp, ne mărginim deocamdată a le anunța numai.

Remarcăm și cu aceasta ocaziune lipsa din sala conferinței a reprezentanților baroului. E păcat, deoarece acest select corp de juristi ar putea aprecia în fapt, că magistrații muncesc serios la ridicarea nivelului Justiției. Că acest nivel nu este coborât atât de *însământător* cum s'a exprimat în scris Baroul de Cluj printr'o adresă publică, asupra căror apr. curi de altfel vom reveni la timp.

Ministerul Secretar de Stat la Departamentul Agriculturii.

Având în vedere dispozițiunile legii pentru aplicarea reformei agrare în Transilvania, Banat Crișana și Maramureș.

Având în vedere că din Comisiunile de expropriere și improprietăți pe lângă ceilalți membrii fac parte și magistrații.

Având în vedere deciziunea D-lui Ministru de Justiție No 21067—921,

DECIDEM:

Art. I. Magistraților și personalului detașat dela Ministerul de Justiție pentru aplicarea Reformei Agrare în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș li se vor plăti următoarele diurne de deplasare:

1. Magistrații și personalul detașat dela justiție, cari sunt delegați în localitatea unde domiciliază;

a) Pentru lucrările efectuate la reședință fie în ședință sau în afară de ședință nu primesc nici o diurnă.

b) Când se vor deplasa li se va plăti diurna stabilită pentru deplasări prin deciziunea Ministerului de Justiție Nr. 21067—921. după grad și clasă.

2. Magistrații și personalul detașat dela Justiție și delegat în altă localitate vor primi:

a) Diurnele de mai sus întregi când delegația este până la 30 zile iar peste 30 zile cu un scăzământ de 30 %.

b) Dacă se deplasează din comuna unde a fost delegat, bine înțeles în interes de serviciu, vor primi diurnă de deplasare convenită gradului și clasei.

II. Ceilalți membrii sau experți funcționari ai statului vor primi în caz de deplasare diurna convenită gradului după normele în vigoare pentru fiecare categorie de funcționari în parte.

Art III. Delegații Casei Centrale a improprietății cari nu sunt funcționari de Stat vor primi atât pentru ședințele dela reședință cât și în caz de deplasare în comisiunile de ocol pentru expropriere și improprietă-

rire câte 60 lei pe zi în Comisiunile județene, 50 lei pe zi în Comisiunile de ocol.

Art. IV. Transporturile făcute cu trenul se vor plăti pe baza biletului (funcționarii de stat cu 50 % din preț).

Transporturile făcute cu trăsura se fixează la lei 5 de km. când însă va dovedi cu certificatul primăriei sau poliția locală că a trebuit să plătească o sumă mai mare decât cea fixată, se va acorda suma ce a dovedit că a plătit.

Pentru o comisiune completă nu se admite decât plata a două trăsuri.

Consilierii Agricoli cari dispun de mijloace de locomoțiune sunt obligați a lua în limitele posibilității și pe alți membrii din comisiune. În acest caz membrii comisiunii nu va avea dreptul la cheltueli de transport care se vor plăti de președintele comisiunii după normele de mai sus și pe bază de acte.

Art. V. Toate plățile de diurnă, cheltuelile de transport și orice alte cheltueli se vor face de către Președinți Comisiunilor Județene care vor primi dela Directorul General al Agriculturii a Reformei Agrare Cluj, câte un avans după mărimea fiecărui județ.

Din acest avans vor repartiza fiecărui Președinte al Comisiunilor de ocol un avans proporțional cu mărimea circumscripției ocolului.

Toate cheltuelile de plată se vor face pe bază de proces verbale, de ședințe și de acte justificative în conformitate cu legea contabilității publice.

Fiecare Președinte de Comisiune de Ocol justifică avansul primit Președintelui Comisiunii Județene, care a rândul său justifică în întregime avansul primit dela Directorul General al Agriculturii și Reformei Agr. Cluj.

Art. VI. Dispozițiunile deciziunii noastre Numărul 27774—921 publicate în Monitorul Oficial Nr. 206 din 11 Decembrie 1921 în ce privește Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș se abrogă.

Art. VII. Domnul Director General al Agriculturii și Reformei Agrare din Cluj, este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei deciziuni.

Data în București astăzi, 18 Ianuarie 1922.

Nr. 1680.

Ministru: (ss) Dumitrescu.

Seminarul de drept Dr. Muresianu
Cluj, Str. N. Jorga 23. Telefon: 13

CULTURA
INSTITUT DE ARTE GRAFICE CLUJ,
STRADA REGINA MARIA NO 34.
TELEFON 630.